

процес формування і громадянського суспільства, і правової держави, де громадянські права людини підпорядковуються нормам міжнародного права.

Список використаних джерел:

1. Влада в Україні: шляхи до ефективності. Всеукраїнський форум учених-правознавців / відп.ред. О. В. Святоцький. – К., 2010. – 688 с.
2. Ковальчук В. Б., Іщук С. І. Правові засади взаємодії громадянського суспільства та державної влади в процесі демократичної легітимації: моногр. – Острогоз, 2013. – 268 с.
3. Лук'янов Д. В. Політичні партії в системі взаємодії громадянського суспільства та держави (роль та правове регулювання) : моногр. – Х., 2007. – 320 с.
4. Медведчук В. В. Громадянське суспільство: Український вибір : моногр. – К., 2012.- 568 с.

**Білозьоров Є.В. - заступник начальника
кафедри теорії держави та права НАВС,
к.ю.н., доцент**

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ТЕОРЕТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Ефективне розв'язання проблем демократичної трансформації українського суспільства, зокрема формування соціальної правової держави, національної системи права і законодавства, об'єктивно зумовило зростання ролі правознавства, яке повинно стати основним інтелектуальним чинником забезпечення державно-правових процесів в Україні. Для правознавства, яке розвивається в період глибинних реформ, корінних перетворень українського суспільства, дослідження методологічних засад формування сучасної правової держави набуває особливого значення.

Реалії нового століття зумовлюють невідпинне зростання соціальної значущості юридичної науки. За цих умов наукове обґрунтування стає обов'язковою основою ефективності державних рішень, юридична наука набуває рис соціального інституту, покликаним якого є забезпечення стійкого розвитку суспільства, добробуту та прогресу. Усе це передбачає підвищені вимоги до методологічної оснащеності наукових досліджень, пошуку оновлених, відповідних виклику сьогодення світоглядних орієнтирів, осмислення сучасних наукових підходів і конкретних способів теоретичних досліджень [1, с. 10].

На нашу думку, сучасний стан юридичної науки не відповідає реаліям сьогодення. Цей кризовий стан зумовлюється антиантропоцентризмом, неспроможністю до прогнозування державно-правових явищ, спекулятивністю, нераціональністю, «засиллям традицій», методологічною слабкістю, ортодоксальністю радянського права.

Розбудова державності України в умовах сьогодення вимагає переосмислення та концептуалізації наукових ідей та поглядів, що торкаються сутності і значення чинників, які впливають на формування правової держави. Розвинена наука, високий рівень освіти та культури, у тому числі й культури управління – це той фундамент, без якого неможливо досягти справжньої незалежності держави [2, с. 1 – 12].

Тому сучасна юридична практика вимагає від юриспруденції постійного вдосконалення методології. Очевидно, що для сучасної юридичної науки необхідно оновлення інструментарію дослідження. Успіх вирішення будь-якої проблеми залежить від наявності та ступеня розробленості методологічних передумов. За їх відсутності практичні дії виявляються або даремними, або небезпечними, породжуючи неочікувані наслідки, або ж узагалі – протилежні поставленим цілям [3, с. 14]. Результати наукової та практичної діяльності людей є наслідком не лише того, хто діє або на що спрямовано пізнавальну діяльність, а й того, яким методологічним інструментарієм здійснюється сам пізнавальний процес [4, с. 210].

На думку Ю.С. Шемшученка та В.Д. Бабкіна, до фундаментальних проблем юридичної науки під кутом зору демократичної трансформації українського суспільства належить

розроблення методології юридичних досліджень, об'єктивне вивчення історичного досвіду в галузі державно-правового будівництва. Істотного оновлення потребує методологія вітчизняного правознавства в напрямі наближення до найбільш вагомих загальноновизнаних досягнень європейської та світової наукової думки [5, с. 6].

Нині є всі підстави стверджувати, що найважливішим досягненням у розробці методологічних проблем у правовій науці України є шлях утвердження як світоглядних орієнтирів основних загальнолюдських цінностей – засад демократичної, правової, соціальної держави, соціальної справедливості, гуманізму, поваги до людської гідності, прав і свобод людини та громадянина. У цьому плані постає завдання завершення процесу переходу наукових юридичних досліджень на сучасні методологічні орієнтири, які знайшли своє закріплення в чинній Конституції України.

У створенні сучасних і творчому переосмисленні здобутих у минулому юридичних знань система вітчизняної правової науки має спиратися на міцний методологічний фундамент, розроблення та вдосконалення якого повинні постійно перебувати в центрі уваги як загальної теорії цієї науки, так і теорій галузевих наук, належати до фундаментальних проблем вітчизняної юридичної науки, осмислення яких має сприяти як внутрішньодержавній стабілізації суспільних відносин, так і демократії взагалі [6, с. 22].

Формування новітньої наукової методології юридичної науки в Україні відбувається такими способами: по-перше, шляхом трансформації вже апробованих методів науки радянського державного права; по-друге, шляхом запозичення позитивно зарекомендованої наукової методології, яка не визнавалася в науці радянського державного права, але практикувалася в зарубіжній юридичній науці; по-третє, шляхом залучення до методологічного апарату юридичної науки методів, що використовуються в інших науках, – соціології, політології, психології, статистиці, кібернетиці, теорії управління, синергетиці [7, с. 109].

Основною складовою, на нашу думку, визначальною за евристичним потенціалом для юридичної науки, є методологічні підходи. У фаховій літературі відмічається, що на відміну від методу науки, розуміння методологічного підходу викладається переважно в методологічних працях, зокрема в контексті розгляду проблеми системного підходу [8, с. 47].

На думку М.М. Тарасова, методологічний підхід у юриспруденції – це бачення певного ракурсу дослідження, шляхом сприйняття відповідних засобів мислення або у формі цілісної системи, або у вигляді окремих конструкцій, дослідницьких рамок і принципів для вирішення власне наукових завдань і проблем; спосіб «помислити» об'єкт [9, с. 234].

У свою чергу С.В. Бобровник стверджує, що методологічний підхід – це сукупність знань про процес наукового дослідження, а метод – це лише сукупність способів і засобів пізнання об'єкта дослідження [10, с. 13 – 14].

Заслуговує на увагу точка зору О.Ф. Скакун, яка вважає, що методологічний підхід виявляє себе тоді, коли необхідно залучити в юриспруденцію методологічні засоби як філософського та метанаукового рівнів (загальна теорія систем, теорія моделювання, загальна теорія діяльності тощо), так й інших наук, які «працюють» на принципову методологічну орієнтацію наукового дослідження [11, с. 214].

Таким чином, на основі опрацьованого матеріалу та підтримуючи позицію С.Д. Гусарева та О.Д. Тихомирова, вважаємо, що методологічний підхід є одним із основних компонентів парадигми та розглядається як сукупність взаємозалежних наукових методів. Він об'єднує різноманітні методи, певним чином пов'язані між собою, серед яких одні або кілька є основними, а всі інші підпорядковуються їм та мають допоміжний характер [12, с. 66].

Список використаних джерел:

1. Тацій В. Я. Правосвідомість і правова культура в процесі формування правової держави в Україні / В. Я. Тацій, О. В. Петришин // Держава і право суверенної України: проблеми теорії і практики : матеріали наук. конф. до 20-ї річниці незалежності України (Київ, 21 черв. 2011 р.) / За ред. академіка НАН України Ю. С. Шемшученка ; упоряд. : В. П. Горбатенко, І. О. Кресіна. – К. : Юридична думка, 2011. – С. 22 – 29.

2. Патон Б. Наука готова стати фундаментом для побудови справді незалежної держави / Б. Патон // Голос України. – 4 квітня 2014 р. – № 65 (5815). – С. 1 – 12.
3. Демидов А. И. О методологической ситуации в правоведении / А. И. Демидов // Правоведение. – 2001. – № 4. – С. 14 – 22.
4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. / О. Ф. Скакун ; пер. з рос. – Х. : Консум, 2006. – 656 с.
5. Шемшученко Ю. С. Юридична наука України на сучасному етапі / Ю. С. Шемшученко, В. Д. Бабкін // Правова держава. – 2005. – Вип. 16. – С. 5 – 9.
6. Серьогін В. О. Конституційне право України : навч. посіб. / В. О. Серьогін ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 368 с.
7. Фесенко Н. С. Державна культурна політика: закордонний досвід / Н. С. Фесенко // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – 2004. – Вип. 25. – С. 414 – 416.
8. Юдин Э. Г. Системный подход и принцип деятельности. Методологические проблемы современной науки : [монография] / Э. Г. Юдин. – М. : Наука, 1978. – 392 с.
9. Тарасов Н. Н. Методологические проблемы юридической науки : [монография] / Н. Н. Тарасов. – Екатеринбург : Изд-во Гуманитар. ун-та, 2001. – 265 с.
10. Бобровник С. В. Компроміс і конфлікт у праві: антрополого-комунікативний підхід до аналізу : [монографія] / С. В. Бобровник. – К. : Юридична думка, 2011. – 384 с.
11. Скакун О. Методологічний підхід і метод у порівняльному правознавстві: їхнє співвідношення / О. Скакун // Про українське право : Часопис кафедри теорії та історії держави і права Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка / За ред. проф. І. Безклубого. – К. : Грамота, 2009. – Чис. IV. – С. 210 – 219.
12. Гусарев С. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) : навч. посіб. / С. Д. Гусарев, О. Д. Тихомиров. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 495 с.

**Благовісний С. Г., проректор з науково-педагогічної роботи
Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі,
к.ю.н, доцент**

ПРАВА ЛЮДИНИ І ПРОБЛЕМА ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ ПРАВООХОРОНЦІВ

Забезпечення прав і свобод особистості у сучасній демократичній державі становить одну із ключових засад, що на ній ідеологічно базується функціонування всього механізму державного апарату. Саме ця мета визначає стратегію й тактику його розвитку, окреслює провідні завдання, структурує способи їхнього досягнення, адекватно до громадсько-політичних реалій сьогодення та до перспектив демократичного поступу. Правова та правоохоронна складова такого функціонування державного апарату видаються у вказаному контексті чи не ключовими, адже саме довкола їх призначення та функціонального наповнення формується силове поле демократичної державності, структуруються найбільш адекватні ідеології та мети демократичного державотворення правоохоронні моделі.

У країнах розвинутої демократії цій проблематиці приділяється першорядна увага. Власне кажучи, не буде перебільшенням сказати, що в таких країнах, де демократія налічує багато століть накопиченого історичного досвіду сама сутність взаємодії людини й держави неможлива без всебічного та всеохоплюючого правового забезпечення прав та свобод індивідуальності, без досконалого законодавчого регулювання всіх вимірів такої взаємодії. Зайве, внаслідок очевидності, наголошувати, що чи не основною посадовою особою, яка репрезентує державу є поліцейський. Саме поліцейський у країнах розвинутої демократії покликаний не лише перебувати на сторожі закону, але передусім, забезпечувати правову захищеність кожного громадянина, розвивати його правосвідомість. Тобто поліцію і її діяльність необхідно досліджувати крізь призму еволюції її